

Мохира ТУРДИЕВА

Бухоро муҳандислик-технология институти
касбий таълим кафедраси мустақил изланувчиси

ПЕДАГОГИК - ПСИХОЛОГИК ҲАМДА ИХТИСОСЛИК ФАНЛАРИ ИНТЕГРАЦИЯСИНИ ТАЪМИНЛАШ МАСАЛАЛАРИ

Мазкур мақолада техника олий таълим муассасаларида ўқитиладиган педагогик-психологик ва ихтисослик фанларини ўзаро интегротив ёндашув асосида ўқитиш, фанлар интеграцияси тушунчасининг моҳияти, фанлар интеграциясини таъминлаш асосларига таъсир этувчи омиллар, педагогик-психологик ва ихтисослик фанлар интеграциясини таъминлаш жараёнига қўйиладиган талаблар ҳақида фикр юритилган.

Таянч тушунчалар: олий таълим, ихтисослик фанлари, педагогика, интеграция, интегротив ёндашув, интеграцияни таъминлаш, педагогик-психологик фанлар, ўқитиш жараёни.

В данной статье рассматривается обучение педагогически-психологических и специальных дисциплин в высших технических учебных заведениях на основе интегративного подхода, сущность понятия интеграции дисциплин, факторы влияющие к основам обеспечения интеграции дисциплин, процесс обеспечения интеграции педагогически-психологических и специальных предметов.

Ключевые слова: высшее образование, специальные дисциплины, педагогика, интеграция, интегративный подход, обеспечение интеграции, педагогически-психологические дисциплины, процесс обучения.

This article discusses teaching pedagogical-psychological and special disciplines in higher technical educational institutions on the basis of an integrative approach, the essence of the concept of integration of disciplines, factors influencing the basics of ensuring the integration of disciplines, the process of ensuring the integration of pedagogical-psychological and special subjects.

Key words: higher education, special disciplines, pedagogy, integration, integrative approach, ensuring integration, pedagogical and psychological disciplines, the learning process.

Иқтисодий қайта қуриш шароитида меҳнат бозорида маълум касблар ва мутахассисликларга бўлган эҳтиёж доимо ўзгариб туради. Касбий таълим тизими бу ўзгаришларга тезда мослашиши керак. Бунинг учун олий таълимнинг йўналишлари мутахассисликлари классификаторида икки, уч турдош соҳалардан иборат бўлган касблар бўйича ўқитиш кўзда тутилган. Бу ёшларнинг меҳнат бозоридаги касбий ҳаракатчанлигини ва янгиланаётган ишлаб чиқариш шароитларида тезда мослашувини таъминлайди.

Президентимиз Ш.М.Мирзиёев “Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришишига бағишланган тантанали маросим”да, яъни Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқида “Ёшларимизнинг мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга бўлиб, дунё микёсида ўз тенгдошларига ҳеч қайси соҳада бўш келмайдиган инсонлар бўлиб камол топиши, бахтли бўлиши учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этамиз”, — деб таъкидлаганлари бежиз эмас. Олий таълимнинг вазифаси – етук шахс, малакали мутахассисни шакллантиришдир. Олий таълим битирувчиси учун асосий мезонлардан бири – узлуксиз таълим олиш учун зарур бўлган асосий тушунчаларни ўз ичига олган юқори даражадаги билим, кўникма ва малакага эга бўлишдир. Олий таълим муассасалари битирувчиларининг ушбу талабларга жавоб беришлари учун талабалар ихтисослик ва мутахассислик фанлари атрофида содир бўлган жараёнларни ўрганишда яхлит ёндашувга асосланишлари керак.

Республикамиз олий таълим муассасаларида касбий-педагогик таълим узвийлиги ҳамда узлуксизлиги, педагогик-психологик фанлар ва ихтисослик фанлари интеграциясини таъминлаш каби ўз ечимини кутаётган долзарб муаммолар мавжуд бўлиб, бугунги узлуксиз таълим талабларидан келиб чиқиб, мазкур масалалар юзасидан йиғилган фикр-мулоҳазаларга илмий-амалий асосланган аниқликлар киритиш ҳамда касбий-педагогик ва техник таълим интеграциясини таъминлашни амалга ошириш фурсати етиб келди.

Интеграциялаш асосларига таъсир этувчи бир қанча қуйидаги асосий омиллар мавжуд:

- фанлар ривожланишининг объектив қонуниятлари;
- илм-фан тараққиётини ҳисобга олган ҳолда таълим мазмунини белгилаш;
- давлат таълим стандартлари ва малака талаблари;

- таълим вазибалари;
- билимлар синтези;
- таълим жараёни ва мазмуни бирлиги;
- ўқув режа ва дастурларининг бир-бирини ўзаро белгилаши;
- моддий техник база;
- педагогик, инновацион ва ахборот технологиялари.

Ўзбекистон Республикасининг таълимга оид қатор ҳужжатларида таълимнинг узлуксизлиги ва изчиллиги таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий тамойилларидан бири сифатида эътироф этилган. Бевосита шу тамойилга боғлаб олиб борилаётган педагогик тадқиқотларда «изчиллик», «узвийлик» каби тушунчалар ишлатилиб, улар турлича талқин қилинмоқда. Шу ўринда «интеграция» сўзи ҳам «бирлаштириш» деган маънони билдиради. Педагог-психологлар ва олимлар томонидан техник олий таълим муассасаларида таълим жараёнида узвийлик ва фанлараро алоқадорликни таъминлашнинг моҳияти хусусида бир қатор фикрлар айтилган. Жумладан, талабаларни маънавий-ахлоқий тарбиялашда фанлараро алоқанинг аҳамияти масаласида тўхталиб, қуйидаги фикрлар билдирилган: «Олий таълим муассасалари талабаларини маънавий-ахлоқий тарбиялашнинг муҳим омилларидан бири фанлараро алоқадир. Педагогик тажриба шуни кўрсатмоқдаки, техник олий таълим муассасаларида ижтимоий фанларнинг ўқитилиш жараёнида мавзулараро, бўлимлараро боғланиш натижасида талабаларда мустақил фикрлаш, ташаббускорлик, билимларни пухта ва онгли ўзлаштириш кўникмалари шаклланади, ўспирин маънавий-ахлоқий ҳодисаларни кузатади, хотирада сақлайди, исбот қилади, қиёслайди. Натижада уларда боғланишли нутқ, ижодий тафаккур ривожланади. Талаба-ёшларни маънавий-ахлоқий тарбиялашда фанлараро ёхуд ўқув предметлараро боғланишни амалга ошириш жамият ва ўқув муассасалари талабаларини бажаришга ёрдам бериб, таълим-тарбия бирлиги (яхлитлиги)ни таъминлайди».

Интеграция нафақат субъектлараро муносабатлар нуктаи назаридан, балки технологиялар, усуллар ва таълим шакллариининг интеграцияси сифатида ҳам эътиборга олиниши керак.

Шунинг учун, мавжуд бўлган таълим фаолиятининг турли хил усулларини бирлаштириш, уларнинг тўғри бирлашиши муҳим аҳамиятга эга. Бу эса муваффақиятга ва тажрибаларнинг натижаларига боғлиқ.

Ўқув предметлараро боғланишнинг педагоглар томонидан тўғри ташкил қилинмаслиги талаба-ёшларни чуқур маълумотли қилиш, эгалланган билим ва тушунчалар асосида ўспиринларда маънавий-ахлоқий дунёқарашни шакллантириш жараёнини мураккаблаштиради.

Узлуксиз таълим тизимининг асосий босқичлари бўлган мактабгача таълим, умумий ўрта таълим ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълимининг янги тизими ташкил этилди ва улар учун ўқитувчилар, муҳандис-педагог кадрлар тайёрлаш мазмуни, шакли ва тартибларининг самарадорлиги ошириб борилмоқда.

Юқоридагилардан кўринадикки, фан ўқитувчиси биринчи навбатда:

- фан бўйича давлат таълим стандарт (малака талаб)лари ва ўқув дастурларини мукамал билиши;
- талабалар ўзлаштирган билим ва кўникмаларини амалиётда мустақил қўллашга ўргатиши;
- гуруҳда ва дарсдан ташқари таълим, яъни фан тўғарақларида талабанинг қизиқишига кўра машғулотлар олиб бориши;
- талабаларни маънавий-ахлоқий тарбиялай олиши, уларнинг ҳуқуқларига оид қонунчилик талаблари тўғрисида маълумот бера олиши;
- талабаларни касбга йўллай олиши керак.

Техник олий таълим муассасалари ва ишлаб чиқариш корхоналарида талабалар ўқув фаолияти ва инженер-педагоглар (стажировкаси) таълими учун ўқитувчиларни тайёрлашда узвийликни жорий қилиш фанлар дастурларининг дидактик мослигини ўрнатиш учун асос бўладиган қоидаларни излаб топиш, касбий ўқитишни ташкил этишда узвийликнинг долзарб муаммоларидан бири бўлиб ҳисобланади. Шу билан бир қаторда, ўқитиш жараёнида ёндош фанлар орасидаги алоқаларни амалга оширишнинг шакллари, усуллари ва услубларини ишлаб чиқиш талаб этилади.

Асосий муаммолардан бири, техник соҳага оид касб-ҳунар таълимида фаолият турлари ва фанлар орасидаги узвийлик тўлиқ таъминланиши орқали, талабаларда касбий билим ва кўникмаларни тармоқ таълим стандартлари ва малака талаблари даражасида тўлиқ ўзлаштиришнинг илмий асосланган тизимини яратишдан иборат.

Касбий фанларнинг хусусий мақсадлари таълим стандартининг умумий мақсадларини амалга оширишга йўналтирилган бўлиши ва назарий, амалий дарслар ҳамда ишлаб чиқариш амалиёти

орасидаги интеграция таъминланиши, таълим олувчиларнинг касбий фаолият турларини мукамал ўзлаштиришда кенг имкониятлар яратади.

Тадқиқотчилар фан ва таълимдаги янгиликларни ўзлаштириш, педагогик-психологик ва ихтисослик фанлар интеграциясини таъминлаш жараёнида қуйидаги талабларга эътибор қаратиш лозимлигини таъкидлайдилар:

- жараёнларнинг ўзаро боғлиқлиги – тизимлилик, яъни ўрта махсус, касб-хунар таълими ва олий таълим тизимларида таълим босқичлари алоқадорлиги;
- фанлар блоклариаро узвийлик – умумтаълим фанлар, умумкасбий ва махсус фанларнинг ўзаро узвийлик ва интеграция жараёнлари;
- фанлар блоклари ичидаги узвийлик, яъни таълим жараёнида фанлар мазмуни, ўқитиш методлари ва шакллари, технологияси ва ўқитиш воситаларининг ўзаро боғлиқлиги.

Демак, таълим интеграцияси дейилганда, нафақат билимларни предметлараро боғланиши, балки ўқитиш технологиялари, усул ва шакллари интеграцияси ҳам тушунилади. Ўқув жараёнида самарадорликка эришиш учун интеграциянинг турли даражаларидан фойдаланиш мумкин. Масалан, ўқув дастурларидаги интеграция (мавзулараро уйғунлик); модуллашган интеграция (турдош ўқув фанларига оид билим ва тушунчаларни тизимлаштирган ҳолда тақдим этиш); интегротив дастурлар (дастурларда бир неча ўқув предмети ёки ўқув фанларига оид мавзуларни уйғунлаштирган ҳолда тақдим этиш); мавзулараро интеграция (айни бир курс доирасида бериладиган ўқув материалларини бошқа бир курс ўқув материали билан уйғунлаштириш); мавзуларни кетма-кет баён этиш асосидаги интеграция (ўқув материални баён этишдаги концентризм тамойили, яъни олдинги ўқув материалининг кейингисини мазмунан тўлдириши); ахборот технологиялари асосидаги интеграция (ўқув фанларини компьютер технологиялари асосида ўқитиш).

Ушбу таҳлиллар шундан далолат берадики, техник олий таълим муассасаларида педагогик-психологик ва ихтисослик фанларнинг интеграциясини таъминлаш таълим жараёнининг устувор йўналишларидан биридир. Фанлараро интеграция ўқув-билиш жараёни мазмуни, методлари ва шаклини ўзгартириб, таълим олувчиларда билим, кўникма ва малакаларнинг ўзаро боғлиқ ҳолда шаклланишига хизмат қилади.

Фанлараро алоқалар ва интеграция муаммосининг услубий моҳиятида ўқув жараёни шундай ташкил этиладигани, унда бошқа фанларни ўрганиш учун бир фанни ўрганишда эгалланган билим, кўникма ва малакаларнинг фойдаланилиши ўз ўрнига эга бўлади. Демак, фанлараро интеграциянинг асосий масаласи бўлиб, мумкин бўлган алоқаларининг асосий оқимларини аниқловчи таснифи ҳисобланади, яъни ўқитиладиган материаллар, баъзи кўникмалар, илмий усуллар мазмунининг умумийлаштирилганлиги тушунилади.

Фанлараро интеграциянинг имкониятларини, шунингдек, уларни жорий қилиш шакллари тўлиқ, ҳар томонлама аниқлаш учун бир вақтнинг ўзида уларнинг турли хил жиҳатларини қамраб олиш лозим.

Объектнинг яхлитлик тузилмаси тушунчасини объектнинг барча элементлари ўртасида мавжуд бўлган ва объектни тизим сифатида тавсифловчи алоқаларнинг тўплами сифатида аниқлаб беради. Бир даражали – горизонтал ва кўп даражали – вертикал тузилмалар тушунчасини киритиб, вертикал тузилма деганда, кўргазмалиликнинг турли даражаларида бўлган объектнинг тавсифларини бирлаштирувчи функционал алоқалар тизими тушунилади.

Демак, вертикал узвийлик ва вертикал тузилмаларнинг пайдо бўлиши ўртасида, горизонтал узвийлик ва бир даражали тузилмалар ўртасида ўхшашлик борлиги кузатилади.

Ривожланишнинг қонуниятлари сифатида узвийлик олдинги босқичларнинг баъзи вазиятларини олий поғонада такрорлашни, юқори даражада бўлмаса-да, эскига ўзига хос қайтишни тавсифлайди. Г.А.Клековкиннинг фикрича, биринчидан, тизимнинг келажакдаги ривожланишини етарли даражадаги ишонч билан олдиндан айтиши ва башорат қилиши мумкин. Иккинчидан, тизимнинг ҳозирги ҳолатини таҳлил қилишда изланишни унинг пайдо бўлиш тарихи ва олдингисини ўрганишга йўналтиради. Ва ниҳоят, учинчидан, аксинча, тизимнинг ўтмишдаги ҳолатини таҳлил қилишда, унга ривожланишнинг ҳозирги даражасини билган ҳолда ёндашиш зарурлигини кўрсатади. Мазмунни лойиҳалаш, ўқитишнинг мақбул моделларини танлаш ва ўқувчиларнинг ўқиб-ўрганиш фаолиятини самарали бошқаришда айтиб ўтилганларни ўқитишнинг узвийлиги тамойилида яхлитлаштириш мумкин деб ҳисоблайди.

Б.Абдуллаева таъкидлашича, фанлараро алоқадорлик ижтимоий жараён бўлиб, фанларни боғловчи субъектларни уларнинг табиий, ижтимоий ва шахсий мавжудликлар қонуний боғлиқликлари ва амалий омилларига янада чуқурроқ когнитив кириб бориш «доимий» жараёнидир.

Ўқув жараёнида фанлараро алоқадорликнинг имкониятларини тўғри идрок этишнинг ўзига хослиги шундаки, ўқувчилар ушбу объектларнинг бир-бирига мазмунан боғланишини, бири иккинчисини тўлдиришини, уларни бир-биридан ажратиб ўрганиш мумкин эмаслигини тушунадилар.

Фанлараро алоқадорлик хусусиятларини ўрганишда педагогик ёндашув: ўқитувчи ўқувчиларнинг қайси фанларга кўпроқ қизиқиши, ўқув муассасаси ва ота-оналар орасидаги ўзаро алоқалар, мактаб ва ишлаб чиқариш корхоналари ўртасидаги муносабатларнинг баъзи жиҳатлари педагогик истиқболлар, анъаналар самарадорлиги билан танишади.

Фанлараро алоқадорлик асосида: дидактик идрок этиш жараёнлари асосида ўқитувчи ўрганилаётган ўқув предметининг мақсад ва вазифалари, тузилиши, бошқа ўқув предметлари билан алоқадорлиги, улар ўртасидаги боғланиш воситалари, муносабатлар, коммуникацион дидактик воситалар самарадорлиги билан танишади.

Фанлараро алоқалар муаммосини ҳал этиш ўқув жараёни мазмуни, методлари ва ташкил этишни белгилашда муҳим аҳамиятга эга. Фанлараро алоқалар билишга диалектик ёндашув асосида татбиқ қилишдир. Қуйида фанлараро алоқалар бевосита ўқув жараёнида, аввало, янги билимларни баён қилишда қандай амалга оширилиши ҳақида сўз боради, бу эса ўқитувчилар ўқув жараёнида амалга оширадиган фанлараро алоқаларнинг субъектив жиҳатидир. Ўқувчилар ўрганадиган фанлар сони кўп бўлиб, асосан, турлича малака ва кўникмалар шакллантирилади. Буларнинг барчасини улар яхлит ўзаро боғлиқ комплекс сифатида идрок этиши керак.

Фанлараро алоқани режалаштиришда биринчи навбатда ёндош фанлар бўйича дастурларда акс эттирилган масалалар кўзда тутилади. Бунда фанлараро алоқалар синхрон, истиқболли ва ретроспектив бўлиши мумкин. Бироқ, фанлараро алоқалар дастурларда ҳамма вақт акс эттирилмаган бўлиши мумкин ва билимлар тизимини ўзлаштириш ва илмий дунёқарашни шакллантириш мақсадларида уларни қайта ишлаш ва ўқитишда махсус киритиш лозим.

Фанлараро алоқаларни амалга оширишнинг услубий усуллари таснифи, услубларни тақсимлашнинг қуйидагиларни ташкил қилувчи умумий тамойилига бўйсунди: фанлараро изланиб ўрганиш фаолиятини; бошқа фанларнинг билимларни қайта ишлаш ва фанлараро муаммоларни ечишга қўмаклашишни; ёрдамчи жараёнларни.

Б.С.Абдуллаеванинг фикрига кўра, фанлараро алоқадорликнинг педагогик вазифаси ҳақидаги фикрларнинг турли хиллиги уларнинг ўқув жараёнида кўп қиррали намоён бўлиши сабабдир. Бундан ташқари, бунга педагогиканинг бошқа фанлар билан алоқадорлигини етарлича ҳисобга олмаслик таъсир кўрсатади. Энди фанлараро алоқадорликнинг турларини кўриб чиқайлик, чунки тўғри турларга ажратиш тушунчаларнинг ривожланиш қонуниятларини акс эттириб, улар орасидаги алоқадорликни очиб беради, бу эса алоқадорликларни ўқув жараёнида амалга ошириш учун илмий-амалий шарт-шароитлар яратишга ёрдам беради.

Б.С.Абдуллаева предметнинг ички тузилиши шакл бўлганлиги боис алоқадорлик шакллари куйидагича ифодалади:

1. Таркиби бўйича.
2. Ҳаракатлар бўйича.
3. Йўналтирувчи элементларнинг ўзаро алоқалари усули бўйича.

Фанлараро алоқадорликнинг турларини эса:

- 1) мазмунли;
- 2) операцион;
- 3) методик;
- 4) ташкилий кабиларга ажратади.

Демак, таълимда узвийлик ва узлуксизлик, интеграция муаммосини тўла ҳал этиш учун нафақат фанлараро, алоқадор таълим босқичлари ва курслараро узвийлик ва узлуксизликка эътибор бериш, фан ва ишлаб чиқариш орасидаги интеграцияни ўрнатиш, ўқитишнинг шакл ва методларида ҳам узвийликни таъминлаш муҳимдир.

Юқоридаги фикрлардан кўриниб турибдики, узвийлик ва интеграция кўп қиррали тушуналар бўлиб, таълим ва тарбия жараёнини тадқиқот қилиш ва бошқаришни таъминлайди ҳамда фаннинг мақсадини рўёбга чиқаришга имконият яратади.

Таълимнинг “интеграция” тамойилини ҳам фанлар интеграцияси каби бир неча хил кўринишда кўриб чиқиш мумкин: таълим турлариаро, босқичлараро, фанлараро ва мавзулараро интеграция. Бунда интеграциянинг охириги кўринишларида фанларни ўқитиш услуги, яъни уларнинг мазмунини баён этилиш методига таянган ҳолда турдош фанлар мазмунидан фойдалана билиш, мустақил ишлашга ҳаракат қилиш, шунингдек, услубият ва мазмунан кузатиладиган ўхшашликни қўллашда кузатилади.

Хулоса қиладиган бўлсак, интеграция – бу таълим турлари орасида, фанлараро ва мавзулараро ўзаро боғлиқлик ва муносабатларни тўғри ўрнатилишини таъминлашдан иборат бўлиб, таълим-тарбия жараёнининг сифатига таъсир кўрсатувчи муҳим тушунча сифатида таълимнинг маълум босқичи, фан ёки мавзуларининг муайян кетма-кетлик ва изчиллигини таъминлаш орқали талабалар билимини чуқурлаштириш ва ривожлантиришга хизмат қилади. Демак, педагогик-психологик ва ихтисослик фанларининг интеграциясини таъминлаш жараёни кўп қиррали масала бўлиб, таълим ва тарбия жараёнини тадқиқот қилиш ва бошқаришни таъминлайди ҳамда фаннинг мақсадини рўёбга чиқаришга имконият яратади.

Адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарори.
2. Тўхтаева З.Ш., Қаноатова Д. Внедрение в практику интеграционных связей между техническими предметами. Учёный XXI века. Международный научный журнал № 6-3 (41), июнь 2018. – С. 41-42.
3. Абдуллаева Б.С. Фанлараро алоқадорликда дидактик жараённинг когнитив тузилиши. №1. Педагогик таълим. Тошкент, 2006. - 34-37 б.
4. Клековкин Г.А. Преемственность в обучении. В поисках теоретических оснований. – Самара, 2000. - С. 328.
5. Тўхтаева З.Ш. Касб-хунар таълимида фанлараро узвийликни таъминлаш методикаси. П.ф.н. ... диссертацияси. Тошкент, 2012. - 156 б.
6. Ошанин Д.А. Предметное действие и оперативный образ. – М.: Московский психолого-социальный институт // Воронеж: НПО МОДЭК, 1999, - С. 52.

Саноат ЗОҲИДОВА

Самарқанд давлат университети
мактабгача таълим педагогикаси
ва психологияси кафедраси доценти,
педагогика фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD)

ИНТЕРФАОЛ ТАЪЛИМ СТРАТЕГИЯЛАРИ ВОСИТАСИДА БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРНИ КАСБИЙ ИЖТИМОЙЛАШТИРИШ ТИЗИМИ

Мазкур мақолада интерфаол таълим стратегиялари воситасида бўлажак ўқитувчиларни касбий ижтимоийлаштириш тизими ёритиб берилган. Интерфаол ўқитишда ўқитувчи ўқув фаолиятининг фаол ташкилотчиси бўлиб, талаба бу фаолиятнинг субъекти сифатида намоён бўлади ҳамда интерфаол ўқитиш жараёнида талабалар жисмоний, ижтимоий ҳамда ўрганиладиган таълим мазмуни билан ўзаро муносабатлари муҳим аҳамиятга эга саналади.

Таянч сўзлар: интерфаол таълим, стратегия, касбий ижтимоийлаштириш, бўлажак ўқитувчи, шахсий сифатлар, касбий сифатлар.

В данной статье описывается система профессиональной социализации будущих учителей с помощью интерактивных стратегий обучения. В интерактивном обучении преподаватель является активным организатором учебной деятельности, субъектом этой деятельности является учащийся, и в процессе интерактивного обучения важное значение имеет взаимодействие учащегося с физическим, социальным и образовательным содержанием.

Ключевые слово: интерактивное обучение, стратегия, профессиональная социализация, личные качества, профессиональные качества.

This article describes the system of professional socialization of future teachers using interactive learning strategies. In interactive learning, the teacher is an active organizer of educational activities, the subject of this activity is the student, and in the process of interactive learning, the interaction of students with physical, social and educational content is important.

Key words: interactive learning, strategy, professional socialization, personal qualities, professional qualifications.